

- різноманітність форматів: електронні посібники представлені у різних форматах, що дозволяє переглядати відеоролики як на комп'ютерних, так і на мобільних засобах [2].

Отже, використання відеоуроків у електронних посібниках можуть допомогти учням краще зрозуміти складні математичні задачі, візуалізувати процеси та демонструвати розв'язування задач. Завдяки відеоурокам, здобувачі освіти отримують можливість вивчати математику у своєму власному темпі, повторювати необхідний матеріал і розв'язувати завдання безпосередньо перед екраном свого пристрою. Це зручно, ефективно і заохочує до самостійної роботи.

Список використаних джерел

1. Бевз В. Г., Годованюк Т. Л., Дубовик В. В. Електронні квест-посібники у фаховій підготовці майбутніх учителів математики. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 69, № 1. С. 100–111.
2. Вембер В. П. Роль та місце електронного підручника в навчально-методичному комплекті з навчального предмету для загальноосвітньої школи. *Актуальні проблеми психології*. 2009. Т. VIII, № 6. С. 43–51.

Поліна Бойко

СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВЕТЕРАНАМИ ВІЙНИ

У зв'язку з повномасштабним вторгненням з 2022 року в Україні значно збільшилася кількість ветеранів війни, а, отже, людей, які потребують соціальної допомоги. Ці військові, які повернулися до відносно мирного життя, відчувають труднощі, які вони не очікували, тобто потребують допомоги в реадаптації до цивільного життя, психологічного повернення та нового етапу самореалізації в ньому. Для повернення відчуття соціальної суб'єктності в мирному житті найбільш актуальними для бувших учасників бойових дій залишаються заходи медичної реабілітаційні, за допомогою яких відновлюється часто-густо покалічене тіло. Таким чином, ветерани війни є специфічною соціальною групою (якій всі інші зобов'язані збереженням української державності та захисту від агресору), тому і соціальна робота з ними має свої особливості щодо відновлення їх системи «мирних» цінностей, психічного та фізичного стану, а, отже, соціальна допомога ветеранам війни має весь час вдосконалюватись відповідно до їх соціальних потреб.

Різні аспекти проблеми соціальної роботи з ветеранами війни досліджували такі науковці, як: Д. Баранник, О. Бойко, О. Болотіна, Н. Гусак, І. Дацюк, А. Кириченко, О. Кондратенко, А. Мартинюк, В. Скуратівський, І. Трубавіна Л. Цибулько та інші. Проте вдосконалення

соціальної роботи з ветеранами війни через системне гармонійне відновлення їх готовності ефективно самореалізуватися за мирних часів, психічного та фізичного стану водночас досліджено недостатньо.

Мета публікації полягає в обґрунтуванні необхідності вдосконалення соціальної роботи з ветеранами війни.

Згідно із Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. До ветеранів війни відносять учасників бойових дій, інвалідів війни та учасників війни [3]. Ветерани війни за сучасним законодавством мають право на такі види соціальної допомоги як психологічна підтримка, соціальний супровід, реабілітація, пенсійні виплати, медичне забезпечення, безкоштовне житло та пільги. Ці та інші різновиди соціальної допомог їм гарантує держава, зважаючи на ті провідні соціальні проблем, з якими стикаються ветерани війни.

Після повернення з місць бойових дій, військовослужбовці стикаються з такими проблемами, як: посттравматичний стресовий синдром (ПТСР), депресія та тривога, проблеми зі сном та регуляцією емоцій, проблеми з реадaptaцією до цивільного життя. Згідно зі статистикою, у 12–20% військовослужбовців є симптоми ПТСР, проте вони майже не звертаються за психологічною допомогою, оскільки вважають це проявом слабкості, хоча це не так [4]. Погоджуємось з І. Гузенко, що військовослужбовці мають сильні негативні емоційні реакції, які допомагали їм виживати на полі бою, але які заважають їх реадaptaції до мирного життя в суспільстві та відновленню нормального стану людини в цілому. Автор підкреслює, що постійна загроза життю та ризики негативно впливають на стан військовослужбовців [1].

Тому соціальна робота зазвичай спрямована на мінімізацію або вирішення даних проблем. Крім того, держава спрямована на вдосконалення соціальної роботи з ветеранами війни, наприклад, затверджена Концепції Державної цільової програми соціальної і професійної адаптації військовослужбовців, які підлягають звільненню, та осіб, звільнених з військової служби, яка має провідними напрямками адаптація військовослужбовців та їх сімей такі складові:

- психологічна – оволодіння нормами, зразками поведінки і установками, культурою, які існують у цивільному середовищу;
- правова – освоєння правових норм а також оволодіння інформацією про державні органи, організації і установи, які можуть допомогти в реалізації прав і можливостей та освоєнні норм;
- професійна – удосконалення професійних знань, навичок та умінь або оволодіння новими навичками та подальше працевлаштування [2].

Дійсно, важливою складовою в поверненні військовослужбовця до мирного життя є соціальна адаптація. Соціальна адаптація – це процес активного пристосування людини разом з членами його сім'ї до нових умов у суспільстві. Також соціальна робота надається не тільки ветеранами війни, а і їхнім сім'ям, адже вони можуть стикатися з набутими травмами військовослужбовця. Багато дослідників вважають, що підтримка сім'ї є найбільш ефективним процесом реабілітації та адаптації. В Україні визнано важливості інших сфер соціальної адаптації, але у соціальній роботі зроблено акцент саме на проблемах, які пов'язані із працевлаштуванням та професійною підготовкою.

На нашу думку, ефективність і працевлаштування ветеранів війни залежить від подолання негативів їх емоційного стану, від винайдення (або повернення) свого місця в мирному житті, повернення інтересу до нього, зокрема і через гармонізацію стосунків у родині (або через її створення) і процес організації та надання соціальної допомоги та послуг.

Отже, соціальна робота з військовослужбовцями вмщує соціальну підтримку, соціальний захист, соціальне обслуговування та адаптаційну роботу і реалізується через соціальну допомогу у виді різноманітних соціальних послуг. Мета сучасної соціальної роботи полягає в тому, щоб відновити психічні та фізичні сили ветеранів війни, стимулювати їх соціальний розвиток та ефективну самореалізацію в мирному суспільстві. Підвищення ефективності соціальної роботи з ветеранами війни має відбуватись через комплексну системну допомогу у відновленні їх «мирної» системи соціальних цінностей, подоланні їх негативних емоцій війни та у сприянні їх ефективній самореалізації у післявоєнному суспільстві. Саме тому вдосконалена соціальна робота з ветеранами війни має бути спрямована не лише на самих ветеранів, але й на їх родини та на їх середовище територіальної громади.

Подальшим напрямом дослідження за зазначеною проблемою є обґрунтування системи соціальної роботи з ветеранами війни.

Список використаних джерел

1. Івакіна А. Соціальна робота з ветеранами бойових дій в сучасній Україні. – Кваліфікаційна робота спеціальності «Соціальна робота» – Херсонський державний університет. – Івано-Франківськ, 2022. – 42 с.
2. Про затвердження Порядку та умов забезпечення соціальної та професійної адаптації осіб, які звільняються або звільнені з військової служби, з числа ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, членів сімей таких осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) захисників та захисниць України та постраждалих учасників Революції Гідності : Постанова Каб. Міністрів України від 21.06.2017 р. № 432-2017-п : станом на 10 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

- laws/show/432-2017-п#n8.
3. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-ХІІ : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 05.03.2024)
 4. Фісунов А. Посттравматичний синдром: прихована загроза – Український тиждень. Український тиждень. URL: <https://tyzhden.ua/posttravmatychnyj-syndrom-prykhovana-zahroza/>.

Альона Бондар

МЕХАНІЗМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ В ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У період воєнного стану в країні життя багатьох людей заповнені новими, довготривалими та інтенсивними стресовими ситуаціями. Такі ситуації можуть не лише погіршити функціональний стан особи, але також спричинити зміни в особистісному розвитку, зниження продуктивності та працездатності, а також спровокувати різні захворювання. Процес подолання стресу тісно пов'язаний з копінг-стратегіями, які являють собою когнітивні та поведінкові зусилля, застосовані особою для вирішення внутрішніх чи зовнішніх стресорів, що викликають значне напруження або перевантажують ресурси індивіда.

Особливості прояву механізмів психологічного захисту в юнацькому віці мають вирішальне значення для розуміння поведінкових і емоційних реакцій осіб цього віку. Юнацтво – це період інтенсивного психологічного, емоційного та соціального розвитку, коли індивід відчуває значні зміни в самосприйнятті, відносинах з іншими та своєму ставленні до навколишнього світу [2; 3]. Юнацький період слугує перехідною стадією між дитинством і дорослим життям, починаючись у віці 15–17 років і триваючи до приблизно 23 років. Ця фаза розвитку поділяється на два ключові етапи: ранню юність, яка охоплює вік 15 до 17–18 років, і власне юність, що триває з 18 до 23 років.

Юність є критичним періодом для формування ідентичності. Особи активно шукають відповіді на питання «Хто я?» і «Яке моє місце у світі?». Цей процес часто супроводжується психологічними конфліктами та внутрішніми суперечностями, в яких механізми психологічного захисту відіграють важливу роль.

Механізми психологічного захисту в осіб юнацького віку проявляються унікальним чином, відображаючи їхні спроби адаптуватися до численних змін, які відбуваються в їхньому житті. Ці захисні стратегії допомагають особам впоратися з внутрішніми конфліктами та зовнішніми